

ΠΡΑΞΗ

Ενίσχυση της Ικανότητας Διαχείρισης Προστατευόμενων
Περιοχών μέσω μιας καινοτόμου μεθοδολογίας για τη
Βιωσιμότητα (BIO2CARE)

στο πλαίσιο του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας
INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2014 – 2020

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Συμπεράσματα και διδάγματα από τις επιθεωρήσεις προσβασιμότητας στις
οικοδιαδρομές του έργου BIO2CARE

Τύπος εγγράφου: Αναφορά • **Διαβάθμιση:** Εσωτερικό • **Έκδοση:** Τελική • **Ημερομηνία:** 17.12.2020

Πακέτο Εργασίας / Παραδοτέο: WP5. Integrated Approach - Policy Recommendation / D5.5.4 ESAmA
visiting and promoting the new pathways

Σύντομη περιγραφή: Το παρόν αποτελεί την τελική έκθεση της γνώσης που συσσωρεύτηκε από τη διεξαγωγή επιθεωρήσεων προσβασιμότητας στα νέα οικολογικά μονοπάτια που σχεδιάστηκαν και παραδόθηκαν στο πλαίσιο του έργου BIO2CARE. Συνοψίζει: (α) τα συμπεράσματα των επιθεωρήσεων/αυτοψιών στα νέα μονοπάτια στην Κεραμωτή και την Parangalitsa, και (β) τα διδάγματα από τη χρήση/εφαρμογή στην πράξη του "Οδηγού για Προσβάσιμες Διαδρομές στη Φύση" και ιδίως του νέου σύστημα αξιολόγησης που περιλαμβάνεται σε αυτόν. Η έκθεση διατίθεται σε εναλλακτικές μορφές για διάφορους τύπους αναγνωστών με αναπηρία.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Ελ. Βενιζέλου 236, 163 41 Ηλιούπολη, Αθήνα

Τηλ.: 210 9949837

E-mail: esaea@otenet.gr

Ιστοσελίδα: www.esaea.gr

ΑΝΑΔΟΧΟΣ

ΔΟΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΚΕ

ΔΟΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΚΕ

Ομονοίας 133, 65403 Καβάλα

Τηλ.: 2510 211063 & 64

E-mail: info@domikoinep.gr

Ιστοσελίδα: www.domikoinep.gr

europ Praxis

EUROPRACTIS M.IKE

Βέργας 4 (είσοδος) & Ελ. Βενιζέλου 251, 17673 Καλλιθέα, Αθήνα

Τηλ.: 210 9521313

E-mail: info@euro-praxis.com

Ιστοσελίδα: www.euro-praxis.com

Περιεχόμενα

1	Συμπεράσματα των αυτοψιών.....	6
1.1	Νέα οικοδιαδρομή στην Κεραμωτή, στο δάσος Κοτζιά Ορμάν	6
1.2	Νέα οικοδιαδρομή στο φυσικό καταφύγιο Parangalitsa	12
2	Διδάγματα από τη χρήση στην πράξη του Οδηγού BIO2CARE	18

Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της Πράξης «[Ενίσχυση της Ικανότητας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών μέσω μιας καινοτόμου μεθοδολογίας για τη Βιωσιμότητα \(BIO2CARE\)](#)», η εταιρία EUROPRAXIS μΙΚΕ, με χρόνια εμπειρία σε έργα προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία, ανέλαβε κατόπιν ανάθεσης από την [Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία \(Ε.Σ.Α.μεΑ.\)](#), η οποία συμμετάσχει στην Πράξη BIO2CARE ως Δικαιούχος, να αναπτύξει έναν πρότυπο Οδηγό για Προσβάσιμες Διαδρομές στη Φύση¹. Ο εν λόγω Οδηγός αναπτύχθηκε με κύριο στόχο να υποστηρίξει την δημιουργία δύο νέων προσβάσιμων οικοδιαδρομών αναψυχής και παρατήρησης πτηνών στις δυο χώρες του [Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας «INTERREG V-A GREECE-BULGARIA 2014-2020»](#) (Ελλάδα και Βουλγαρία).

Στο πλαίσιο αυτό, ο Οδηγός (βλ. Μέρος Α') προσφέρει συγκεκριμένες, σύννομες και πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές (αγγλ. *guidelines*), σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία των δύο χωρών και αξιοποιώντας προδιαγραφές, οδηγίες και καλές πρακτικές από το ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, προκειμένου η επίσκεψη στις νέες οικοδιαδρομές να είναι εφικτή και ικανοποιητική για το μεγαλύτερο δυνατό εύρος επισκεπτών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα.

Στη συνέχεια, μα βάσει τις οδηγίες αυτές, στο πλαίσιο της Πράξης BIO2CARE, ο [Δήμος Νέστου](#) (Δικαιούχος της Πράξης) ανέλαβε να ολοκληρώσει και ανοίξει στο κοινό μια νέα οικοτουριστική διαδρομή εντός του Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, στην περιοχή του Δημοτικού Τμήματος Κεραμωτής όπου βρίσκεται το δάσος ΚΟΤΖΑ-ΟΡΜΑΝ, ενώ η [Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου της Ρίλα](#) (επίσης Δικαιούχος της Πράξης) να δημιουργήσει μια προσβάσιμη οικοδιαδρομή εντός του Πάρκου ευθύνης της, στην περιοχή του φυσικού καταφυγίου PARANGALITSA.

Κατόπιν της ολοκλήρωσης των τεχνικών έργων στα δύο μονοπάτια, η Δομή Ανάπτυξης ΙΚΕ, εκ μέρους της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), ανέλαβε να επιθεωρήσει συνολικά τις δυο αυτές νέες οικοδιαδρομές ως προς την προσβασιμότητα και φιλικότητά τους προς δυνητικούς επισκέπτες με αναπηρία και γενικότερα με μειωμένη κινητικότητα/ανεξαρτησία. Για τις εν λόγω

¹ Τον «Οδηγό για Προσβάσιμες Διαδρομές στη Φύση: Κατευθυντήριες γραμμές σχεδίασης και σύστημα αξιολόγησης», διαθέσιμος στη διεύθυνση <https://bio2care.eu/el/results/14/guidebook-for-accessible-nature-trails>

επιθεωρήσεις, η εταιρία ακολούθησε τη μεθοδολογία και εφάρμοσε τις τεχνικές που περιγράφονται στον προαναφερόμενο Οδηγό, ως μέρος του *Συστήματος Αξιολόγησης Προσβασιμότητας Διαδρομών στη Φύση* που περιλαμβάνεται σε αυτόν (βλ. Μέρος Β').

Οι στόχοι της αξιολόγησης σε κάθε οικοδιαδρομή ήταν:

- Να εντοπισθούν τυχόν σημεία μη συμμόρφωσης του παραδιδόμενου έργου με τα όσα ορίζονται στο Μέρος Α' του Οδηγού και να διαμορφωθούν προτάσεις για μελλοντικές βελτιώσεις
- Να συλλεχθούν αναλυτικές πληροφορίες και δεδομένα προσβασιμότητας, ώστε να διαμορφωθεί το «Προφίλ Προσβασιμότητας» και η «Δήλωση Προσβασιμότητας» (βλ. Οδηγός μέρος Β', ενότητες Δ2 και Δ3) για κάθε διαδρομή, γεγονός που κρίνεται απαραίτητο για την πληροφόρηση, ενημέρωση και προσέλκυση (νέων) δυνητικών επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα.
- Να σχεδιαστεί κατάλληλο υλικό προώθησης και καμπάνιες για την προώθηση των νέων οικοδιαδρομών σε νέες αγορές/επισκέπτες.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, παρούσα έκθεση περιλαμβάνει:

- τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη διεξαγωγή συστηματικών ελέγχων/αυτοψιών που διενεργήθηκαν από την Δομή Ανάπτυξης, εκ μέρους της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), στις νέες οικοδιαδρομές της Πράξης BIO2CARE και
- τα διδάγματα που προκύπτουν από τη χρήση/εφαρμογή στην πράξη του «Οδηγού για Προσβάσιμες Διαδρομές στη Φύση» της Πράξης BIO2CARE.

Τα παρακάτω στοιχεία επικοινωνίας διατίθενται για την περίπτωση που κάποιος χρειάζεται περισσότερες πληροφορίες.

Υπεύθυνος Επικοινωνίας
Αλέξανδρος Μουρούζης Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) Τηλ.: 6977 618182 E-mail: mourouzi@hotmail.com

1 Συμπεράσματα των αυτοψιών

1.1 Νέα οικοδιαδρομή στην Κεραμωτή, στο δάσος Κοτζά Ορμάν

Η [νέα οικοτουριστική διαδρομή στην Κεραμωτή](#) για την παρατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας στο [Εθνικό Πάρκο της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης](#) έχει σχεδιαστεί για να προσελκύει διάφορες κατηγορίες επισκεπτών, από λάτρεις της φύσης και μαθητικούς εκδρομείς, μέχρι και κατοίκους της γύρω περιοχής που αναζητούν λίγη άσκηση και επαφή με τη φύση.

Πρόκειται για μια διαδρομή «κυκλική» με συνολικό μήκος περίπου 650 μέτρα, η οποία ξεκινά και τελειώνει στο ίδιο σημείο, στο [Κέντρο Πληροφόρησης Δέλτα Νέστου](#) που λειτουργεί στην περιοχή της Κεραμωτής από τον [Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Νέστου – Βιστωνίδας – Ισμαρίδας και Θάσου](#) και εκτείνεται βορειοανατολικά μέσω του παρακείμενου [δάσους Κοτζά Ορμάν \(Μέγα Δάσος\)](#).

Πλέον, μετά τις παρεμβάσεις και την εξομάλυνση της διαδρομής, το μονοπάτι είναι τελείως ήπιο, έχει ίσια, σκληρή επιφάνεια, χωρίς ανωμαλίες και με σχεδόν μηδενικές εγκάρσιες κλίσεις καθώς και ελάχιστες κλίσεις τοπικά κατά μήκος της διαδρομής όπου το υψόμετρο μεταβάλλεται μεταξύ 1 και 4 μ.

Σε συνεργασία με τον Δήμο Νέστου και τον Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Νέστου – Βιστωνίδας – Ισμαρίδας και Θάσου, η εταιρία Δομή Ανάπτυξης, εκ μέρους της Ε.Σ.Α.μεΑ. προγραμμάτισε και ολοκλήρωσε δύο (2) επιτόπιες αυτοψίες για τον έλεγχο της προσβασιμότητας και γενικότερα της φιλικότητας της διαδρομής προς τις διάφορες κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα.

Η πρώτη αυτοψία διεξάχθηκε στις 24.09.2020, όταν τα τεχνικά έργα διαμόρφωσης του μονοπατιού ήταν σε εξέλιξη, και είχε **διαμορφωτικό χαρακτήρα** (αγγλ. *formative*). Δηλαδή, οι έλεγχοι είχαν ως βασικό στόχο τον εντοπισμό σημαντικών «κενών προσβασιμότητας» και τη διαμόρφωση προτάσεων για την αντιμετώπισή τους στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης των τρεχόντων εργασιών. Δεδομένου ότι τα τεχνικά έργα ήταν ακόμα σε εξέλιξη, πολλές παρατηρήσεις-επισημάνσεις μπόρεσαν να ληφθούν υπόψη από την τεχνική ομάδα και εν τέλει να συμπεριληφθούν στο έργο που παραδόθηκε.

Πριν την αυτοψία και τις επιτόπιες μετρήσεις και τους ελέγχους στο πεδίο, έλαβε χώρα μια στοχευμένη συνάντηση την οποία συντόνισαν τα μέλη της ομάδας έργου των Δομή Ανάπτυξης – Eurograxis και στην οποία συμμετείχαν:

- Εκπρόσωπος του Συντονιστή Εταίρου της Πράξης, δηλ. από το [Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης](#).
- Εκπρόσωποι του Δήμου Νέστου, δηλ. του **Φορέα Υλοποίησης** του Έργου.
- Εκπρόσωποι του Ανάδοχου του Δήμου Νέστου που ανέλαβε την κατασκευή του μονοπατιού, δηλ. μέλη της **τεχνικής ομάδας υλοποίησης** του Έργου.
- Εκπρόσωποι του Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Νέστου – Βιστωνίδας – Ισμαρίδας και Θάσου, δηλ. του **Φορέα Λειτουργίας** του Έργου.
- Εκπρόσωποι του [Νομαρχιακού Συλλόγου ΑμεΑ Νομού Καβάλας](#), ως **αντιπροσωπευτικοί χρήστες** του έργου.

Στο πλαίσιο της εν λόγω συνάντησης δόθηκε η ευκαιρία στην ομάδα των ελεγκτών να θέσουν ερωτήματα σε μορφή συνέντευξης (αγγλ. *interview*) και να λάβουν απαντήσεις από όλους τους εμπλεκόμενους στο έργο, οι οποίες σχετίζονται με τη συμπλήρωση των προκαταρκτικών φύλλων ελέγχου (βλ. σύστημα Αξιολόγησης - Φόρμες «Α»). Η συνάντηση φιλοξενήθηκε σε χώρο συναντήσεων στο Κέντρο Πληροφόρησης Δέλτα Νέστου.

Η δεύτερη αυτοψία διεξάχθηκε ένα μήνα μετά, στις 27.10.2020, επί του παραδιδόμενου έργου και είχε **απολογιστικό χαρακτήρα** (αγγλ. *summative*). Δηλαδή, οι (επαν-)έλεγχοι είχαν ως βασικό στόχο την αποτύπωση των τελικών συνθηκών πρόσβασης και τη συλλογή αναλυτικών μετρήσεων και δεδομένων προσβασιμότητας για την άρτια και έγκυρη πληροφόρηση των εν δυνάμει/ενδιαφερόμενων επισκεπτών της διαδρομής.

Και για τις δύο αυτοψίες, η ομάδα ελεγκτών/επιθεωρητών εφάρμοσε τη μεθοδολογία και τις τεχνικές επιθεώρησης και μετρήσεων που προδιαγράφονται στο πρότυπο «*Σύστημα Αξιολόγησης της Προσβασιμότητας Διαδρομών στη Φύση*» που αναπτύχθηκε στα πλαίσια της Πράξης BIO2CARE και συμπεριλαμβάνεται στο Μέρος Β' του οικείου Οδηγού.

Στη διαδικασία συμμετείχαν, ως αντιπροσωπευτικοί χρήστες/επισκέπτες, ένα άτομο τυφλό/χρήστης λευκού μαστουριού (ο πρόεδρος του Νομαρχιακού Σωματίου ΑμεΑ Καβάλας) καθώς και ένα άτομο με αναπηρικό αμαξίδιο (μέλος του Δ.Σ. του Σωματίου). Επίσης, μέρος της διαδικασίας παρακολούθησαν στελέχη του Δήμου και στελέχη του Φορέα Λειτουργίας, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία στους εκπροσώπους αυτών να συζητήσουν με τους επιθεωρητές τα ευρήματα, τις αδυναμίες και τις πιθανές τους επιπτώσεις σε διάφορες κατηγορίες επισκεπτών, γεγονός που αφύπνισε το ενδιαφέρον τους να αποκαταστήσουν μια σειρά από ζητήματα που εντοπίστηκαν το συντομότερο δυνατό αλλά και πέρα από τον κύκλο ζωής της Πράξης.

Με βάση τα ευρήματα της απολογιστικής επιθεώρησης, κρίνεται ότι η νέα διαδρομή παρουσιάζει τα εξής θετικά στοιχεία (συνοπτικά):

- Είναι εύκολη στην πρόσβαση, δεδομένου ξεκινά από το Κέντρο Πληροφόρησης Δέλτα Νέστου, το οποίο είναι γνωστό στους κατοίκους της περιοχής, συνδέεται με τοπικά μέσα μεταφοράς, διαθέτει προαύλιο χώρο με θέσεις στάθμευσης διαμορφωμένες για ΑμεΑ, διαθέτει ράμπα πρόσβασης στο κτίριο και στελεχώνεται από προσωπικό το οποίο είναι έτοιμο να υποδεχθεί το κοινό και να παράσχει πληροφορίες και ενημέρωση για τη διαδρομή, καθώς και ξενάγηση στη διαδρομή ανάλογα με τη διαθεσιμότητα και τις συνθήκες του καιρού.
- Παρουσιάζει ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον, αφού στο αυτοσυντηρούμενο παραποτάμιο δάσος Κοτζά Ορμάν διατηρούνται μικροί υγρότοποι γλυκού νερού όπου μπορεί εύκολα κανείς να θαυμάσει πουλιά που είτε ζουν εκεί είτε τους επισκέπτονται περιοδικά και γενικά εντός του φωλιάζει και τρέφεται πλήθος πουλιών, θηλαστικών, αμφίβιων και ερπετών.
- Είναι κυκλική, γεγονός που διευκολύνει την αποβίβαση / επιβίβαση επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα από το ίδιο σημείο, χωρίς να απαιτείται να μετακινηθεί το όχημα μεταφοράς τους σε άλλο σημείο για να τους παραλάβει μετά τη λήξη του περίπατού τους.
- Φέρει τον χαρακτηρισμό «ΕΥΚΟΛΗ-EASY» και έχει κατάλληλο μήκος, ούτε πολύ σύντομο ούτε πολύ μεγάλο, γεγονός που θα αναμένεται να εξυπηρετεί διάφορες κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα.
- Έχει ελάχιστες κλίσεις, ειδικά διαμορφωμένη, σκληρή και στέρεα, επιφάνεια κίνησης, χωρίς στενά ή επικίνδυνα περάσματα/σημεία.

- Δημιουργεί έναν ασφαλή «διάδρομο» κίνησης ο οποίος είναι ελεύθερος από εμπόδια τόσο σε πλάτος (τουλάχιστον 1,5μ., γεγονός που επιτρέπει την περιστροφή χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων) όσο και κατά ύψος (τουλάχιστον 2,3μ. καθαρό από δέντρα και κλαδιά) και ο οποίος προστατεύεται με ξύλινο κιγκλίδωμα και από τις δύο του πλευρές.
- Υπάρχει τόσο στην αφετηρία όσο και κατά μήκος της διαδρομής σήμανση προσανατολισμού και πληροφόρησης για την καθοδήγηση των επισκεπτών και για την ενημέρωσή τους σχετικά με τα σημεία ενδιαφέροντος και τις διευκολύνσεις που περιλαμβάνονται σε αυτές.
- Τα κιγκλιδώματα που υπάρχουν σε όλο το μήκος της διαδρομής, και στις δύο πλευρές του μονοπατιού, είναι τοποθετημένα σε δύο διαφορετικά ύψη (75 και 90 εκ.), ώστε να λειτουργούν και ως (α) χειρολισθήρας-οδηγός για τυφλά άτομα, (β) βοηθητική χειρολαβή για άτομα με περιορισμένη όραση και άτομα με μειωμένη κινητικότητα, (γ) βοηθητική χειρολαβή για άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο.
- Η διαδρομή περιλαμβάνει ανά τακτά διαστήματα σημεία ανάπαυλας/ ανάπαυσης (έξι στο σύνολο, ανά 70-90 μ.), με ξύλινα καθίσματα και επιπλέον χώρο στις πλευρές για στάση με αναπηρικό αμαξίδιο.
- Η διαδρομή περιλαμβάνει εξοπλισμούς (π.χ., κάδοι απορριμμάτων, WC) σε κατάλληλες διαστάσεις/προδιαγραφές για άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων των χρηστών αναπηρικού αμαξιδίου.
- Η διαδρομή οδηγεί σε σημείο που το μονοπάτι συναντά το ποτάμι/λιμνοθάλασσα όπου έχει διαμορφωθεί προσβάσιμη θέση θέασης και παρατήρησης πτηνών, πάνω σε ειδική πλατφόρμα προσβάσιμη σε χρήστες αναπηρικού αμαξιδίου, με στεγασμένο χώρο (κιόσκι) και ενημερωτική πινακίδα με πληροφορίες για με πληροφορίες για το παραποτάμιο δάσος Κεραμωτής.
- Στη διαδρομή επιτρέπεται η επίσκεψη με σκύλους-οδηγούς ή/και σκύλους-βοηθούς.
- Η διαδρομή είναι επισκέψιμη όλο τον χρόνο και κατάλληλη προς επίσκεψη τις περισσότερες ώρες της ημέρας, εφόσον φυσικά το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες².

² Δεν συνιστάται η επίσκεψη στη διαδρομή σε περιπτώσεις ισχυρών ανέμων, βροχής, χιονόπτωσης, παγετού, κ.λπ.

Από την άλλη, με βάσει τα ευρήματα της απολογιστικής επιθεώρησης, κρίνεται ότι η νέα διαδρομή παρουσιάζει τα εξής στοιχεία που χρίζουν αντιμετώπισης, βελτίωσης ή και γενικότερα προσοχής (συνοπτικά):

- Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση σημείων στάθμευσης (parking) με κατάλληλες προδιαγραφές για οχήματα ΑμεΑ σύμφωνα με τις εθνικές προδιαγραφές.
- Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση προσβάσιμης διαδρομής (πεζόδρομος/πεζοδρόμιο σύμφωνα με τις εθνικές προδιαγραφές) που να συνδέει το Κέντρο με την αφετηρία/λήξη του προσβάσιμου μονοπατιού της διαδρομής (περίπου 40μ.)
- Κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω επεξεργασία των χειρολισθήρων (πάνω μέρος των κιγκλιδωμάτων) κατά μήκος της διαδρομής ώστε (α) να μην είναι αδρές (να μην έχουν ακίδες, κ.λπ. που μπορεί να επιφέρουν τραυματισμό) και (β) ώστε να φέρουν ειδοποιήσεις σε μορφή Braille (ετικέτες) για αλλαγές διεύθυνσης και για τον εντοπισμό χαρακτηριστικών που ενδιαφέρουν τον επισκέπτη (π.χ., πληροφοριακές πινακίδες, σημεία ανάπαυλας/θέασης, κάδους, WC, κ.λπ.)
- Κρίνεται απαραίτητη η γενικότερη ενσωμάτωση απτικής σήμανσης (ανάγλυφη ή/και σε Braille) στο υφιστάμενο σύστημα σήμανσης, ώστε οι πληροφορίες που διατίθενται (οδηγίες προσανατολισμού και ενημερωτικές πληροφορίες) να είναι προσβάσιμες και σε τυφλά άτομα/άτομα με προβλήματα όρασης.
- Κρίνεται επιθυμητή η ενσωμάτωση περιζώματος ύψους τουλάχιστον 10 εκ. (π.χ., στο κάτω μέρος των κιγκλιδωμάτων) κατά μήκος της διαδρομής για διευκόλυνση χρηστών λευκού μπαστουιού.
- Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η τακτική συντήρηση της διαδρομής (καθαριότητα, κλάδεμα, απομάκρυνση πεσμένων κλαδιών, ξεχορτάρισμα, συντήρηση των ξύλινων κατασκευών, κ.λπ.).
- Κρίνεται σημαντικό το προσωπικό του Κέντρου Πληροφόρησης να λάβει εξειδικευμένη εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση/ξενάγηση/πληροφόρηση ατόμων με αναπηρία.
- Κρίνεται επιθυμητό να εξοπλισθεί το Κέντρο με εξοπλισμό και συσκευές κατάλληλες για επισκέπτες με αναπηρία (π.χ., κατάλληλα χειροκίνητα αναπηρικά αμαξίδια με χοντρές ρόδες για διάθεση στο κοινό, μικρό

ηλεκτροκίνητο αμαξίδιο τύπου γκολφ με θέση και για αναπηρικό αμαξίδιο για ξεναγήσεις, προμήθεια και τοποθέτηση περισκοπίων σε κατάλληλα ύψη για όλους, σύστημα αυτόνομης ξεναγησης, κ.λπ.).

- Κρίνεται επιθυμητό να μεταγραφθεί το υλικό πληροφόρησης που διατίθεται στους επισκέπτες του Κέντρου Πληροφόρησης σε εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές (προσβάσιμες ηλεκτρονικές μορφές, σε ακουστική μορφή, σε μορφή βίντεο με απόδοση σε νοηματική γλώσσα, σε έντυπη μορφή Braille, σε έντυπη μορφή για αμβλύωπες – LargePrint, σε μορφή εύκολης ανάγνωσης – EasyRead, κλπ.).
- Κρίνεται επιθυμητό να βελτιωθεί η προσβασιμότητα του Κέντρου (δημιουργία προσβάσιμου WC, προσθήκη απτικής σήμανσης στα εκθέματα και στην φωτογραφική έκθεση, ενσωμάτωση εναλλακτικών τρόπων πληροφόρησης, π.χ., ακουστικές περιγραφές, περιγραφές σε νοηματική γλώσσα κ.λπ.)
- Κρίνεται σημαντικό το Κέντρο Πληροφόρησης να διαμορφώσει ειδικό πλάνο με προβλέψεις για έκτακτες περιπτώσεις και περιπτώσεις κινδύνου που να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των επισκεπτών με αναπηρία.

Εν κατακλείδι, η νέα οικοδιαδρομή στην Κεραμωτή συνιστά μια σημαντική, και πρωτοποριακή για τη χώρα, ευκαιρία πρόσβαση στη φύση για επισκέπτες με μειωμένη κινητικότητα.

Ειδικότερα, κρίνεται ότι φέρει χαρακτηριστικά που θα διευκολύνουν σημαντικά την επίσκεψη, είτε αυτόνομα είτε με συνοδό, από άτομα με περιορισμούς κίνησης (άτομα που χρησιμοποιούν μπαστούνι, βακτηρίες, κ.λπ.), άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο (σχεδόν όλων των τύπων), άτομα με περιορισμένη όραση και άτομα τυφλά που χρησιμοποιούν σκύλο-οδηγό ή/και λευκό μπαστούνι.

Για την περίπτωση των τυφλών επισκεπτών, των επισκεπτών με προβλήματα όρασης και των επισκεπτών με αναπηρικό αμαξίδιο συνιστάται η επίσκεψη να γίνεται με συνοδό/βοηθό ή/και παρέα.

Η διαδρομή κρίνεται επισκέψιμη και για άτομα κωφά ή με προβλήματα ακοής, καθώς και για άτομα με νοητικές/γνωστικές αναπηρίες, παρότι δεν περιλαμβάνονται ενδεχομένως επιθυμητές προσαρμογές/ διευκολύνσεις ειδικά για αυτές τις κατηγορίες.

1.2 Νέα οικοδιαδρομή στο φυσικό καταφύγιο Parangalitsa

Η [νέα οικοτουριστική διαδρομή στην Prangalitsa](#) για την παρατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας στο [Εθνικό Πάρκο της Ρίλα](#) έχει σχεδιαστεί για να προσελκύει διάφορες κατηγορίες επισκεπτών, από λάτρεις της φύσης και μαθητικούς εκδρομείς, μέχρι και κατοίκους των γύρω περιοχών που αναζητούν λίγη άσκηση και επαφή με τη φύση.

Πρόκειται για μια διαδρομή σε ευθεία, επί της ουσίας «κυκλική» με συνολικό μήκος περίπου 400 μέτρα, η οποία ξεκινά και τελειώνει στο ίδιο σημείο, σε [Θέση Παρατήρησης Πτηνών](#) που βρίσκεται στις παρυφές του φυσικού καταφυγίου της Parangalitsa, επί του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού E4, όπου λαμβάνουν χώρα παρουσιάσεις, ξεναγήσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες από τη [Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου της Rila](#), και εκτείνεται νοτιοανατολικά μέσω του παρακείμενου δάσους όπου βρίσκεται μια από τις οκτώ εισόδους στο Εθνικό Πάρκο.

Πλέον, μετά τις παρεμβάσεις και την εξομάλυνση της διαδρομής, το μονοπάτι είναι σχετικά ήπιο, έχει επιφάνεια που αποτελείται κυρίως από φυσικό έδαφος με κάποιες φυσικές ανωμαλίες τοπικά και μικρές εγκάρσιες κλίσεις (λιγότερο από 7°) καθώς και κάποιες σχετικά έντονες κλίσεις τοπικά κατά μήκος της διαδρομής (λιγότερο από 10°), η οποία είναι ανηφορική με το υψόμετρο ξεκινά από 1.484μ. και να καταλήγει στα 1.500 μ. (δηλ. διαφορά 16 μ.).

Σε συνεργασία με Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου της Rila, η εταιρία Δομή Ανάπτυξης, εκ μέρους της Ε.Σ.Α.μεΑ. προγραμμάτισε και ολοκλήρωσε μια επιτόπια αυτοψία για τον έλεγχο της προσβασιμότητας και γενικότερα της φιλικότητας της διαδρομής προς τις διάφορες κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα.

Η αυτοψία διεξάχθηκε στις 29 & 31 Οκτωβρίου 2020, όταν τα τεχνικά έργα διαμόρφωσης του μονοπατιού είχαν πλέον ολοκληρωθεί, και είχε **απολογιστικό χαρακτήρα** (αγγλ. *summative*). Δηλαδή, οι έλεγχοι είχαν ως βασικό στόχο την αποτύπωση των τελικών συνθηκών πρόσβασης και τη συλλογή αναλυτικών μετρήσεων και δεδομένων προσβασιμότητας για την άρτια και έγκυρη πληροφόρηση των εν δυνάμει/ενδιαφερόμενων επισκεπτών της διαδρομής.

Για τον έλεγχο, η ομάδα ελεγκτών/επιθεωρητών εφάρμοσε τη μεθοδολογία και τις τεχνικές επιθεώρησης και μετρήσεων που προδιαγράφονται στο πρότυπο «*Σύστημα Αξιολόγησης της Προσβασιμότητας Διαδρομών στη Φύση*» που αναπτύχθηκε στα πλαίσια της Πράξης BIO2CARE και συμπεριλαμβάνεται στο Μέρος Β' του οικείου Οδηγού.

Λόγω των περιορισμών για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID19, τελικά, τελευταία στιγμή, δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία αντιπροσωπευτικοί χρήστες/επισκέπτες, όπως αρχικά είχε προγραμματισθεί. Επίσης, μέρος της διαδικασίας παρακολούθησαν στελέχη της Διεύθυνσης ως «φορέα υλοποίησης & λειτουργίας» της νέας οικοδιαδρομής, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία στους εκπροσώπους της να συζητήσουν με τους επιθεωρητές τα ευρήματα, τις αδυναμίες και τις πιθανές τους επιπτώσεις σε διάφορες κατηγορίες επισκεπτών, γεγονός που αφύπνισε το ενδιαφέρον τους να αποκαταστήσουν μια σειρά από ζητήματα που εντοπίστηκαν το συντομότερο δυνατό αλλά και πέρα από τον κύκλο ζωής της Πράξης.

Ακριβώς πριν από την επιτόπια επίσκεψη στο διαμορφωμένο μονοπάτι, πραγματοποιήθηκε μια στοχευμένη συνάντηση με μέλη της ομάδας έργου των εταιριών μας (δηλαδή τους επιθεωρητές) και εκπροσώπους της Διεύθυνσης. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, η ομάδα των ελεγκτών είχε την ευκαιρία να θέσει ερωτήσεις και να λάβει απαντήσεις από όλους τους εμπλεκόμενους στην κατασκευή και διαχείριση της νέας οικοδιαδρομής, οι οποίες σχετίζονται με τη συμπλήρωση των εντύπων/ερωτηματολογίων ελέγχου (βλ. Σύστημα Αξιολόγησης – Φόρμες "Α"). Η συνάντηση φιλοξενήθηκε το νέο Κέντρο Πληροφόρησης του Πάρκου, δίπλα στα κεντρικά γραφεία της Διεύθυνσης στην πόλη του Blagoevgrad.

Με βάσει τα ευρήματα της απολογιστικής επιθεώρησης, κρίνεται ότι η νέα διαδρομή παρουσιάζει τα εξής θετικά στοιχεία (συνοπτικά):

- Είναι εύκολη στην πρόσβαση, δεδομένου ξεκινά από υφιστάμενη θέση παρατήρησης πτηνών (με κιόσκια, τραπεζοπάγκους για picnic, χημική τουαλέτα, κ.λπ.) που βρίσκεται στις παρυφές του φυσικού καταφυγίου της Parangalitsa, μόλις 500 μ. μετά το [Kartala Ski Resort](#), θέση η οποία είναι γνωστή στους ντόπιους, διαθέτει χώρο με θέσεις στάθμευσης, διαθέτει ράμπα πρόσβασης στο διαμορφωμένο μονοπάτι, και φιλοξενεί περιστασιακά επισκέψεις, ξεναγήσεις, οργανωμένες/ομαδικές παρατηρήσεις πτηνών και

εκπαιδευτικές δραστηριότητες από το προσωπικό της Διεύθυνσης του Πάρκου, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα και τις συνθήκες του καιρού.

- Παρουσιάζει ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον, αφού πρόκειται για φυσικό καταφύγιο ενδημικών πτηνών και ζώων σε ένα περιβάλλον απaráμιλλης ομορφιάς στις παρυφές της αυστηρώς προστατευόμενης περιοχής.
- Η είσοδος στο μονοπάτι έχει ελεύθερο χώρο για αποβίβαση, π.χ., ατόμων με αναπηρικό αμαξίδιο, από Ι.Χ. ή μικρό βαν, και υπάρχει ειδική πλατφόρμα/γέφυρα κατασκευασμένη από ξύλο, η οποία φέρει πληροφοριακή/ενημερωτική σήμανση για το πάρκο, στα βουλγαρικά, στα αγγλικά και σε Braille.
- Είναι επί της ουσίας κυκλική, γεγονός που διευκολύνει την αποβίβαση / επιβίβαση επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα από το ίδιο σημείο, χωρίς να απαιτείται να μετακινηθεί το όχημα μεταφοράς τους σε άλλο σημείο για να τους παραλάβει μετά τη λήξη του περίπατού τους.
- Είναι σχετικά σύντομη, γεγονός που θα αναμένεται να εξυπηρετεί διάφορες κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα.
- Έχει μικρές κλίσεις, σχετικά ομαλή επιφάνια κίνησης, ως επί των πλείστων σκληρή και στέρεα, χωρίς στενά ή ιδιαίτερα επικίνδυνα περάσματα/σημεία.
- Δημιουργεί έναν ασφαλή «διάδρομο» κίνησης ο οποίος είναι ελεύθερος από εμπόδια τόσο σε πλάτος (τουλάχιστον 1,5μ., γεγονός που επιτρέπει την περιστροφή χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων) όσο και κατά ύψος (τουλάχιστον 2,3μ. καθαρό από δέντρα και κλαδιά) και ο οποίος προστατεύεται με ξύλινο κιγκλίδωμα και από την μια του πλευρά.
- Υπάρχει τόσο στην αφετηρία όσο και κατά μήκος της διαδρομής σήμανση προσανατολισμού και πληροφόρησης για την καθοδήγηση των επισκεπτών και για την ενημέρωσή τους σχετικά με τα σημεία ενδιαφέροντος και τις διευκολύνσεις που περιλαμβάνονται σε αυτές.
- Τα κιγκλιδώματα που υπάρχουν σε όλο το μήκος της διαδρομής στη μία πλευρά του μονοπατιού, είναι τοποθετημένα σε ύψος 90-95 εκ., ώστε να λειτουργούν και ως (α) χειρολισθήρας-οδηγός για τυφλά άτομα, και (β) βοηθητική χειρολαβή για άτομα με περιορισμένη όραση και άτομα με μειωμένη κινητικότητα.
- Τα κιγκλιδώματα που υπάρχουν σε όλο το μήκος της διαδρομής στη μία πλευρά του μονοπατιού, έχουν κατάλληλη επεξεργασία των χειρολισθήρων (πάνω μέρος των κιγκλιδωμάτων): (α) ώστε να μην είναι αδρές (να μην έχουν

ακίδες, κ.λπ. που μπορεί να επιφέρουν τραυματισμό) και (β) φέρουν ειδοποιήσεις σε μορφή Braille (ετικέτες) για αλλαγές διεύθυνσης και για τον εντοπισμό χαρακτηριστικών που ενδιαφέρουν τον επισκέπτη (π.χ., πληροφοριακές πινακίδες, σημεία ανάπαυλας, κ.λπ.)

- Υπάρχει απτική σήμανση (σε Braille) στο υφιστάμενο σύστημα σήμανσης, ώστε οι πληροφορίες που διατίθενται (ενημερωτικές πληροφορίες) να είναι προσβάσιμες και σε τυφλά άτομα/άτομα με προβλήματα όρασης.
- Η διαδρομή περιλαμβάνει ανά τακτά διαστήματα σημεία ανάπαυλας/ανάπαυσης (έξι στο σύνολο, ανά 35-40 μ.), με ξύλινα καθίσματα και επιπλέον χώρο στις πλευρές για στάση με αναπηρικό αμαξίδιο.
- Μετά τα 200 πρώτα μέτρα τα οποία έχουν διαμορφωθεί για τις ανάγκες επισκεπτών με αναπηρία, συνεχίζει το παλιό μονοπάτι για επιπλέον 150-200 μ. σε σημείο που το μονοπάτι συναντά το ποτάμι (γέφυρες), χωρίς να μεσολαβούν ιδιαίτερα εμπόδια, πολύ μεγάλες κλίσης ή απότομα/στενά περάσματα, αλλά με σαφώς περισσότερες ανωμαλίες επί εδάφους και χωρίς κιγκλίδωμα-οδηγό.
- Στη διαδρομή επιτρέπεται η επίσκεψη με σκύλους-οδηγούς ή/και σκύλους-βοηθούς.
- Η διαδρομή είναι επισκέψιμη όλο τον χρόνο και κατάλληλη προς επίσκεψη τις περισσότερες ώρες της ημέρας, εφόσον φυσικά το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες³.
- Το υλικό πληροφόρησης που διατίθεται στους επισκέπτες του Κέντρου Πληροφόρησης είναι διαθέσιμο και σε έντυπη μορφή Braille.

Από την άλλη, με βάση τα ευρήματα της απολογιστικής επιθεώρησης, κρίνεται ότι η νέα διαδρομή παρουσιάζει τα εξής στοιχεία που χρίζουν αντιμετώπισης, βελτίωσης ή και γενικότερα προσοχής (συνοπτικά):

- Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση σημείων στάθμευσης (parking) στο σημείο άφιξης, με κατάλληλες προδιαγραφές για οχήματα ΑμεΑ σύμφωνα με τις εθνικές προδιαγραφές.

³ Δεν συνιστάται η επίσκεψη στη διαδρομή σε περιπτώσεις ισχυρών ανέμων, βροχής, χιονόπτωσης, παγετού, κ.λπ.

- Κρίνεται σημαντική η διαμόρφωση των υφιστάμενων υποδομών στο σημείο άφιξης (κιάσκια, WC, τραπεζοπάγκοι, έδαφος κίνησης, κ.λπ.), με κατάλληλες προδιαγραφές για επισκέπτες με αναπηρία, σύμφωνα με τις εθνικές προδιαγραφές και διεθνείς καλές πρακτικές.
- Κρίνεται απαραίτητη η διαμόρφωση προσβάσιμης διαδρομής που να συνδέει το σημείο θέασης/παρατήρησης πτηνών με την αφετηρία/λήξη του προσβάσιμου μονοπατιού της διαδρομής (περίπου 200μ.)
- Κρίνεται επιθυμητή η ενσωμάτωση περιζώματος ύψους τουλάχιστον 10 εκ. (π.χ., στο κάτω μέρος των κιγκλιδωμάτων) κατά μήκος της διαδρομής για διευκόλυνση χρηστών λευκού μπαστουνιού.
- Κρίνεται σημαντικό οι θέσεις ανάπαυλας να επαναπροσδιορισθούν, ώστε να είναι σε προέκταση του μονοπατιού και όχι εντός του ελάχιστου απαραίτητου ελευθέρου πλάτους του. Επίσης, η παρούσα θέση τους (από την πλευρά που είναι το κιγκλίδωμα-οδηγός), επί της ουσίας δημιουργεί διακοπές στο σύστημα καθοδήγησης τυφλών (πέφτουν πάνω στα παγκάκια και πάνω στους επισκέπτες που ενδεχομένως κάθονται σε αυτά), και συνιστάται η επανατοποθέτησή τους από την απέναντι πλευρά. Επίσης, το ύψος και το βάθος των καθισμάτων συνιστάται να διορθωθεί (είναι πολύ χαμηλά και ρηχά).
- Κρίνεται σημαντική η ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με το ύψος που έχουν τα στέγαστρα των ενημερωτικών πινακίδων καθότι πολύ ψηλά άτομα μπορεί να χτυπήσουν σε αυτά.
- Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η τακτική συντήρηση της διαδρομής (καθαριότητα, κλάδεμα, απομάκρυνση πεσμένων κλαδιών, ξεχορτάρισμα, συντήρηση των ξύλινων κατασκευών, κ.λπ.). Ειδικότερα από την πλευρά του κιγκλιδώματος που λειτουργεί ως οδηγός θα πρέπει πάντα να διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχουν προεξέχοντα κλαδιά και χόρτα επί του εδάφους, ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού.
- Κρίνεται επιθυμητό στη υφιστάμενη ενημερωτική / πληροφοριακή σήμανση να ενσωματωθούν προβλέψεις για άτομα με χαμηλή όραση και κωφά άτομα / χρήστες νοηματικής (οι υφιστάμενες συμβατικές πινακίδες έχουν πολύ μικρά γράμματα, εκτενή κείμενα, κ.λπ.).
- Κρίνεται επιθυμητό να γίνει περεταίρω γεφύρωση σε κάποια σημεία της διαδρομής όπου το έδαφος παρουσιάζει σχετικά έντονες φυσικές ανωμαλίες (προεξέχοντα βράχια/πέτρες) και εγκάρσιες ή διαμήκειες κλίσεις.

- Κρίνεται σημαντικό το προσωπικό του Κέντρου Πληροφόρησης να λάβει εξειδικευμένη εκπαίδευση για την εξυπηρέτηση/ξενάγηση/πληροφόρηση ατόμων με αναπηρία.
- Κρίνεται επιθυμητό να εξοπλισθεί το Κέντρο με εξοπλισμό και συσκευές κατάλληλες για επισκέπτες με αναπηρία (π.χ., κατάλληλα χειροκίνητα αναπηρικά αμαξίδια με χοντρές ρόδες για διάθεση στο κοινό, μικρό ηλεκτροκίνητο αμαξίδιο τύπου γκολφ με θέση και για αναπηρικό αμαξίδιο για ξεναγήσεις, προμήθεια και τοποθέτηση περισκοπίων σε κατάλληλα ύψη για όλους, σύστημα αυτόνομης ξενάγησης, κ.λπ.).
- Κρίνεται επιθυμητό να μεταγραφθεί το υλικό πληροφόρησης που διατίθεται στους επισκέπτες του Κέντρου Πληροφόρησης σε επιπλέον εναλλακτικές προσβάσιμες μορφές (προσβάσιμες ηλεκτρονικές μορφές, σε ακουστική μορφή, σε μορφή βίντεο με απόδοση σε νοηματική γλώσσα, σε έντυπη μορφή Braille, σε έντυπη μορφή για αμβλύωπες – LargePrint, σε μορφή εύκολης ανάγνωσης – EasyRead, κλπ.).
- Κρίνεται επιθυμητό να βελτιωθεί η προσβασιμότητα του Κέντρου (διαμόρφωση θέσης στάθμευσης οχημάτων ΑμεΑ, δημιουργία προσβάσιμου WC, ενσωμάτωση εναλλακτικών τρόπων πληροφόρησης, π.χ., ακουστικές περιγραφές, περιγραφές σε νοηματική γλώσσα κ.λπ.)
- Κρίνεται σημαντικό το Κέντρο Πληροφόρησης να διαμορφώσει ειδικό πλάνο με προβλέψεις για έκτακτες περιπτώσεις και περιπτώσεις κινδύνου που να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των επισκεπτών με αναπηρία.

Εν κατακλείδι, η νέα οικοδιαδρομή στην Parangalitsa συνιστά μια σημαντική, και πρωτοποριακή για τη χώρα, ευκαιρία πρόσβαση στη φύση για επισκέπτες με μειωμένη κινητικότητα.

Ειδικότερα, κρίνεται ότι φέρει χαρακτηριστικά που θα διευκολύνουν σημαντικά την επίσκεψη, κατά προτίμηση με συνοδό/βοηθό, από άτομα με περιορισμούς κίνησης (άτομα που χρησιμοποιούν μπαστούνι, βακτηρίες, κ.λπ.), άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο (σχεδόν όλων των τύπων), άτομα με περιορισμένη όραση και άτομα τυφλά που χρησιμοποιούν σκύλο-οδηγό ή/και λευκό μπαστούνι.

Η διαδρομή κρίνεται επισκέψιμη και για άτομα κωφά ή με προβλήματα ακοής, καθώς και για άτομα με νοητικές/γνωστικές αναπηρίες, παρότι δεν περιλαμβάνονται ενδεχομένως επιθυμητές προσαρμογές/διευκολύνσεις ειδικά για αυτές τις κατηγορίες.

2 Διδάγματα από τη χρήση στην πράξη του Οδηγού BIO2CARE

Στον [Οδηγό](#) παρουσιάζονται τεχνικές και πρακτικά εργαλεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της δημιουργίας ή/και βελτίωσης προσβάσιμων διαδρομών στη φύση (π.χ. εντός μιας περιοχής Natura 2000) και να υποστηρίξουν:

- τη διαδικασία του ελέγχου διαδρομών για τον εντοπισμό εμποδίων και προβλημάτων που υφίστανται για διάφορες κατηγορίες επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα, π.χ. με απώτερο σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης και γενικότερα τη βελτίωση της εμπειρίας για το μεγαλύτερο δυνατό εύρος επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα, καθώς και
- τη διαδικασία της περιγραφής της προσβασιμότητας διαδρομών, π.χ. με απώτερο σκοπό την προσέλκυση, αναλυτική πληροφόρηση και καθοδήγηση των ενδιαφερόμενων επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα.

Ειδικότερα, παρουσιάζονται τεχνικές και εργαλεία για τις εξής διεργασίες:

- Προετοιμασία-προγραμματισμός, δηλ. την αρχική συλλογή των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών για τον σχεδιασμό και γενικότερα την προετοιμασία των ελέγχων, όπως γενικές πληροφορίες για τη θέση, τον χαρακτήρα, το περιεχόμενο και τον φορέα διαχείρισης της περιοχής/ διαδρομής, το κίνητρο και τους στόχους της αξιολόγησης, τυχόν περιορισμούς κ.λπ.
- Εκπόνηση των ελέγχων, δηλ. τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων σχετικά με τις συνθήκες πρόσβασης και χρήσης της περιοχής/διαδρομής από διάφορους τύπους επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα, όπως μετρήσεις και στοιχεία που καταγράφουν οι αξιολογητές, συνεντεύξεις, φωτογραφίες κ.λπ.
- Επεξεργασία δεδομένων και αναφορά ευρημάτων, δηλ. την οργάνωση και ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με εμπόδια, ελλείψεις, δυσκολίες, κινδύνους κ.λπ. που υφίστανται στην περιοχή/διαδρομή για διάφορους τύπους επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα, καθώς και τη συγκεντρωτική παρουσίαση αυτών.
- Λήψη αποφάσεων, δηλ. την ιεράρχηση των καταγεγραμμένων ζητημάτων και τη διαμόρφωση προτάσεων αντιμετώπισής τους, καθώς και τη σύνθεση ολοκληρωμένων πλάνων εργασιών και ενδεδειγμένων μέτρων για τη βελτίωση και την ενίσχυση της επισκεψιμότητας της περιοχής.

- Δημιουργία χρηστικών περιγραφών για τις ομάδες-στόχο, δηλ. τη συλλογή συμπληρωματικών δεδομένων και πληροφοριών (π.χ. επιπλέον φωτογραφίες και βίντεο, πληροφορίες σχετικά με άλλα αξιοθέατα και ενδιαφέροντα κοντά στην περιοχή κ.ά.), καθώς και την παραγωγή χρηστικού πληροφοριακού υλικού («προφίλ προσβασιμότητας») για τους ενδιαφερόμενους επισκέπτες με μειωμένη κινητικότητα που τους διευκολύνει πριν ή/και κατά την επίσκεψή τους να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τις επιλογές που τους προσφέρονται, καθώς και να ενεργήσουν/προετοιμαστούν αναλόγως.

Με την εμπειρία που αποκομίσαμε από τη διεξαγωγή των ως άνω ελέγχων εφαρμόζοντας τις προβλέψεις του οδηγού επιβεβαιώνεται ότι οι τεχνικές και τα εργαλεία που προδιαγράφονται σε αυτόν:

- συνιστούν ένα ενιαίο, ολοκληρωμένο σύστημα αξιολόγησης για διαδρομές και υποδομές στη φύση,
- εξυπηρετούν την αξιολόγηση μιας σειράς χαρακτηριστικών και παραγόντων που επηρεάζουν την επισκεψιμότητα και την εμπειρία της επίσκεψης διαφόρων κατηγοριών επισκεπτών με μειωμένη κινητικότητα και όχι μόνο της προσβασιμότητας ή της συμμόρφωσης με υφιστάμενες οδηγίες και κανονισμούς,
- μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα στην πράξη, από ελεγκτές με διάφορα υπόβαθρα και χωρίς να προ-απαιτείται ιδιαίτερη εμπειρία ή βαθιά γνώση σε ζητήματα αναπηρίας, προσβασιμότητας ή τεχνικές αξιολόγησης για άτομα με αναπηρία κ.λπ.,
- μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από το ίδιο το προσωπικό των φορέων, στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης (αγγλ. *self-evaluation*) και χωρίς να είναι υποχρεωτική η εμπλοκή αντιπροσωπευτικών/πραγματικών χρηστών (αγγλ. *user testing*),
- είναι εύκολα στη χρήση, χωρίς δυσανάλογο κόστος από άποψη χρόνου, απαραίτητων πόρων ή εξοπλισμό,
- βοηθούν στον εντοπισμό και στην ανάδειξη όχι μόνο προβλημάτων, αλλά και θετικών στοιχείων που κρίνονται σημαντικά τόσο για την αξιοποίησή τους στο πλαίσιο της προβολής, όσο και για τη διαφύλαξή τους σε περιπτώσεις επικείμενων/μελλοντικών ανασχεδιασμών και συμπληρωματικών παρεμβάσεων.

- η προτεινόμενη μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί και αποκλειστικά από ένα άτομο, αν και προτείνεται η σύσταση ολιγομελούς ομάδας, τουλάχιστον τριών (3) επιθεωρητών, οι οποίοι θα εργαστούν συλλογικά προκειμένου να επιτευχθούν πιο αντικειμενικά και αξιόπιστα αποτελέσματα και πιο γρήγορα (ανάλογα με το εύρος της περιοχής/διαδρομής και το επιθυμητό “βάθος” της αξιολόγησης).

Εντούτοις, επισημαίνονται τα παρακάτω:

- Ανάλογα με τις ανάγκες, τον σκοπό και το εύρος κάθε αξιολόγησης, χρειάζεται προσεκτική προετοιμασία για τη συμπλήρωση και ετοιμασία των προκαταρκτικών φύλλων (φύλλα «Α») και την επιλογή των απαραίτητων φύλλων ελέγχου (φύλλα «Β»).
- Εκτιμάται ότι θα ήταν ίσως χρήσιμη η δημιουργία και μιας συντομευμένης έκδοσης του Συστήματος (με λιγότερα φύλλα, ερωτήσεις, κ.λπ.) η οποία θα είναι πιο πρακτική για μικρής κλίμακας ελέγχους (σύντομες διαδρομές με περιορισμένο αριθμό στοιχείων, εξοπλισμών, κ.λπ.).
- Τα φύλλα στην υφιστάμενη μορφή τους (έντυπη), ανάλογα με το πλήθος τους (το οποίο εξαρτάται από το εύρος των υποδομών, των εξοπλισμών, των διασταυρώσεων στη διαδρομή, του αριθμού των εισόδων/εξόδων, κ.λπ.), μπορεί να δυσκολέψει τους επιθεωρητές ως προς την διαχείριση και συμπλήρωσή τους στο πεδίο. Ως εκ τούτου, κρίνεται ότι η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής, ως ψηφιακή έκδοση του Συστήματος Αξιολόγησης, η οποία θα επιτρέπει τη σχεδίαση και τη διεξαγωγή όλης της διαδικασίας μέσω tablet, συμπεριλαμβανομένου της καταγραφής/αποθήκευσης των μετρήσεων και των φωτογραφιών επί τόπου στο πεδίο. Σημαντικά στοιχεία / πλεονέκτημα αυτής της εφαρμογής θα είναι η δυνατότητα άμεσης εξαγωγής μόνο των απαραίτητων φύλλων για την κάθε περίπτωση, η ευκολία οργάνωσης και διαμοιρασμού της πληροφορίας, και η ευκολία εξαγωγής αυτοματοποιημένων εκθέσεων και αναφορών (βλ. δήλωση προσβασιμότητας, προφίλ προσβασιμότητας, λίστες με σημεία/ζητήματα που χρίζουν βελτιώσεις, κ.λπ.).